

lumsal yaşamını, inanç, gelenek ve saplantılarını Tanpınar'ın başlıca temalarından olan geçmişle hesaplaşma penceresinden ince bir yergi ile eleştirir. (Ertop, 1976: 13) Roman "Büyük Ümitler", "Küçük Hakikatler", "Sabaha Doğru", "Her Mevsimin Bir Sonu Vardır" şeklinde isimlendirilen dört bölümden oluşur.

Seval Şahin, söz konusu romanı "bir oyun kurumu" olarak niteler. Ona göre roman her şeyi ile sonuna kadar devam eden bir oyun ve şakadır. (Şahin, 2006: 199) Esere ince ince işlenen hiciv öğeleri bu tür yorumların yapılmasında etkili bir unsur olabilir. Fakat yazarın kendisine bu yolda sorulan "Bu kitabın bir mizah ve hiciv tarafı var, değil mi?" sorusuna "Belki, Hayri İrdal neşeli adam, galiba biraz da görmesini biliyor. Kendi aleyhinde olsa bile konuşmaktan hoşlanıyor." (Tanpınar 1969: 554) cevabını vermesi manidardır.

Berna Moran'a göre hiciv var olanla olması gereken arasındaki farkı gösterebilmek için kullanılır. Bu nedenle söz konusu yöntemi seçen yazarlar, içinde yaşanan toplumun kanıksanmış bozuk ve kötü yanlarını taze bir bakışla sunmak ve okuyucuda bunları ilk kez görüyormuş duygusunu uyandırmak için çalışır. Hiciv bu maksatla kullanılacak en etkili yollardan biridir. Çünkü hiciv saldırıya geçen, H. Northrop Frye'in deyişiyle "militan mizah"tır. (Moran, 2003: 298, 308) Tanpınar'ın hicvi eserde değişik biçimlerde kendini gösterir. Bazen sıfat yüklü, bin bir teferruatla betimlenen, içinde türlü karşıtlıkları barındıran cümleler; bazen de sıradan olmayan olayların İrdal'ın ağzından gayet basit yaşantılar gibi aktarılması bu değişik biçimlerden sadece ikisidir. Hiciv unsurunun eserde önemli görülen kişi, kavram ve nesne isimlerine yansımaları ve isim ile roman karakterleri arasındaki ilişki ise çalışmada üzerinde durulacak olan asıl konudur.

Abdurrahman Varis'e göre kişi adları bir milletin kültürel zenginliğini oluşturan önemli öğelerdendir. Zira kişi adları bir milletin kültür düzeyini, dinî inancını ve dünya görüşünü yansıtan bir aynadır. (Aksoy, 2005: 95-96) Bu sebeple her kültürde kendine has bir ad verme geleneği oluşmuştur. Tanpınar'dadabugeleneğin farklı tezahürleri görülür.

Buradan hareketle Tanpınar'ın bu eserde varlıklara isim koymak, isimle şahıslar ya da nesnelere arasında münasebet kurmak gibi hususlar üzerinde durduğu görülür. Eserin ilk bölümünde Seyit Lütfullah'ın kaplumbağası olan Çeşminigâr' a mahallelinin Emanet adını koyması üzerine İrdal şunları düşünür: "Çok dikkat ettim, masallar adla başlar. Ceketinize veya boyunbağınıza eskiliği veya güzelliği yüzünden bir ad verin, derhal hüviyeti değişir, bir çeşit şahsiyet olur." (s.71)

Hayri İrdal ve Doktor Ramiz arasında geçen bir psikanaliz seansında da adlandırma üzerine şu muhavere yaşanır: "- Hangi saat?", "- Büyük saat işte", "- Mübarek mi? Adıyla söyleyene şunu! Bir adı olan şey adıyla anılır, diye azarladı beni." (s.102) Konu üzerine bir başka örneği de H. İrdal'ın, kızı Halide'nin gün geçtikçe velinimeti Halit Ayarcı'ya benzemesi üzerine sarf ettiği şu sözlerde görürüz: "Bu demektir ki, Seyit Lütfullah'ın adlarımızın talihlerimiz üzerindeki tesirleri hakkında söylediği şeyler hiç de mübalâğalı değilmiş. Eminim ki, Halide'ye başka birinin adını verseydim, rahmetli velinimete bu kadar benzemezdi." (s.57)

İsimler ve Karakterler

İsmlendirme üzerine eserde yapılan söz konusu vurgular yazarın da roman kahramanlarını, romandaki çeşitli kurum ve kavramları adlandırırken birtakım oyunlara başvurduğunu, isim ve karakter uyumlarına dikkat ettiğini akla getirir.

Eseri bu zaviyeden en başından ele aldığımızda Saatleri Ayarlama Enstitüsü isminden başlanarak söz konusu fikrin açıkça uygulandığı görülür. Eserde kişi ve kurumların adlarıyla, yaptıkları işler ve özellikleri arasında açık bir bağ kurulmuş ve bu bir eleştiri yolu olarak kullanılmıştır. Saatleri Ayarlama Enstitüsü adı üzerinde bir enstitü yani tam manasıyla ciddi bir kurumdur. Fakat lüzumlu bir müessese olmaktan çok uzaktır. Yine eserde enstitüye bağlı çalışan Yelkovan, Akrep, Pandül, Mil, Saat, Dakika, Saniye, Salise, Çark ve Zemberek Şubeleriyle Saat Ayar İstasyonları, Saat Ayarlama Ekipleri, Saat Sevenler Cemiyeti ve Saatileme Bankası adlandırmaları dikkat çekicidir. Bütün bu gereksiz kurumlar bir zorlamanın ürünü olarak or-

taya çıktıklarını aldıkları isimlerle de açıkça ortaya koyarlar. Enstitüde işe göre insan değil; insana göre iş bulmak düsturu geçerlidir. Dolayısıyla hiçbir iş yapmayan memurlar için aslında hiçbir işlevi olmayan kurumlar uydurulmuştur. Yine eserde geçen iki cemiyete verilen Psikanaliz ve İspritizma isimleri dikkate değerdir. Orhan Okay'a göre İspritizma 1940'lı yıllarda pek çok Türk aydını tarafından rağbet görmüştür. Kendilerine neo-spiritualist diyen bu aydınların bir dernekleri de vardır. Ayrıca ünlü isimleri arasında Peyami Safa da yer alır. (Acehan, 2011: 223) Romanda ruh çağırma seanslarıyla uğraşan İspritizma ve bilinç yani gerçek hayat boyutu yerine bilinçaltını yani soyut olanı kurcalayan Psikanaliz Cemiyetlerine verilen bu isimler söz konusu çizgide yaşayan kişileri hicveden bir unsur olarak seçilmiştir. Zira bu cemiyetlere katılan insanlar genelde nesnel dünya gerçeklerinden kaçarak hayal âlemine sığınan ve bir nevi uyuşukluk halinde hayatlarını sürdüren tiplerdir. İrdal romanda buraları insanların birlikte yalan söyleyip birlikte aldandıkları yerler olarak niteler. (Karadikme, 2006: 94)

Kurum adlandırmalarından şahıslara geçildiğinde ilk akla gelen isim eserin başkahramanı Hayri İrdal olmasına rağmen onda isimlendirmenin hiciv unsuru olarak kullanılması ya da farklı mahiyette bir işlevselliği olup olmadığı hususunda bir yorum yapmak, eserin zorlanması anlamına gelir. Bu sebeple söz konusu karakteri bütün anlatılarıyla başlı başına bir hiciv ögesi olarak nitelemek daha makul bir yaklaşımdır.

Romanda Hayri İrdal'ın: "...enstitümüzün kurucusu, aziz velinimetim, büyük dostum, beni hiçten bugünkü şahsiyetime eriştiren..." (s.8) ifadeleriyle andığı Halit Ayarcı ismi dikkate değerdir. Ayarcı, romanda İrdal'ın tam tersi karaktere sahip, hayat şartlarını her ne durumda olursa olsun kendi fikrine göre şekillendirmede, soy ismine uygun bir tabirle "ayarlama" da mâhir bir karakterdir. İrdal romanda onun bu yönünü "Halit Bey rahat insandı... Hayatla herhangi bir şeyle oynar gibi oynuyordu." sözleriyle anlatır. (s.254) Roman boyunca gerçekten de Halit Ayarcı İrdal'ı "taş taş yıkmaya" ve ona "dürbünün bakılması gereken

yerlerini" göstermeye çalışır. Ayarcı, İrdal'ı asrın gereklerine göre şekillendirmekte ve ayarlamaktadır. (Öcal, 2010: 21) Bu özellikleriyle eserde sonuna kadar ismiyle müsemma bir duruş içindedir.

Romanda ismiyle dikkat çeken bir diğer kişi Hayri İrdal'ın halası Zarife'dir. İsmi zarafeti çağrıştırmasına rağmen Zarife Hanım bu nitelikten çok uzaktır. Nitekim öfkeli bir anında çevresindekilere çıkışan Zarife Hanım " – Ben yutar mıyım bunu? Benim adım kefen yırtan Zarife'dir. Öyle laflara gelmem..." (s.280) ifadelerini kullanırken Hayri İrdal da onu ağzı köpüre köpüre konuşmakla niteler. Zarife Hanım aynı zamanda paraya son derece düşkün biridir. İsim ve şahsın karakteri arasındaki bu tezatlık eserin mizahi yönünü zenginleştiren bir kullanım olmuştur.

Romanın en göze çarpan şahıslarından biri de Seyit Lütfullah'tır. Lütfullah ismi Allah'ın lutfu manasına gelmekle birlikte ismin başına konulan Seyit kelimesi de bu isme ayrı bir kutsiyet katar. Fakat Seyit Lütfullah'ın isminde taşıdığı kutsiyetle uzaktan yakından bir alakası yoktur. Hayri İrdal onu anlatırken "Onun acayip gölgesi doğrudan doğruya yalanın boşluğunda yüzüyordu. O maskenin yahut ödünç kişiliğin kendisi idi... Onda yalanın nerede başladığı ve nerede bittiği bilinmezdi." (s.40) ifadelerini kullanır. Dolayısıyla Seyit Lütfullah adlandırmasında da isim ve karakter özelliği arasında bir tezatlık oluşturulmuştur.

Seyit Lütfullah'ın adı var kendi yok sevgilisinin ismi romanda Aselban olarak geçer. Bu isim gerçekte bilinip kullanılmadığı gibi Aselban da roman boyunca gerçeklikten uzak soyut bir karakter olarak kalır. Seyit Lütfullah çevresindekilere sürekli Aselban'la yaptığı gezilerden söz eder; fakat onu kendisinden başka gören olmamıştır.

Hayri İrdal'ın Pakize'den olan kızına Halide isminin verilmesi eserde işlevsel bir özelliğe sahiptir. Romanda okuyucuya Halit Ayarcı ile Pakize arasında bir ilişkinin varlığı sezdirilir; fakat bu durum dillendirilmez. Çocuğa Halide isminin konmasını Pakize istemiştir. Hayri İrdal romanda konu hakkında açıkça bir şey söylemez. Yalnızca "Bu çocuğa Pakize'nin arzusu üzerine Halit Ayarcı'nın

adını verdiğime ne kadar isabet etmişim. Gün geçtikçe ona benziyor.” (s.57) sözleriyle yetinir.

Üzerine eğilmek gereken bir diğer isim de şeyh Ahmet Zamanı’dır. Aslında hiç var olmamış olan bu şahıs üzerine Hayri İrdal onun hayatını anlatan bir kitap yazmak zorunda kalır. Zaten böyle bir şahsın muhayyilede gerçekleşen doğumu da bir zorunluluğun neticesidir. Enstitüye yapılan malı desteği artırma fikrinden aniden doğan bu isim, aynı zamanda İrdal’ın hayatına da yansıyan bir hiciv unsuru olmuştur. Nitekim İrdal romanda “Ahmet Zamanı isminde hiçbir insan tanımamıştım” (s.263) ifadeleriyle itirafını yaptıktan sonra durumun kendi hayatına yansıyan yönünü de: “Ucunu bucağını bilmediğim, her gün yeni bir parçasıyla karşılaştığım âdeta tefrika hâlinde bir yalan olmuştum.” (s.263) sözleriyle aktarır. Bu hayalî şahsa konan ismin başına şeyh sıfatının getirilmesi de manidardır. Burada dini hassasiyetlerden faydalanarak hedef kitle üzerinde güven tesis etme amacı olduğu söylenebilir.

Romanda İrdal’ın ilk çocuğu olan Zehra’nın adlandırılması üzerine kurulu belirgin bir mizah vardır. Hayri İrdal Abdüsselam Bey’in konağında yaşadığı sırada ilk eşinden olan Zehra dünyaya gelir. Konağın eski âdeti üzere çocuğa ismini İrdal değil Abdüsselam Bey koyar. Fakat yanlışlıkla çocuğa İrdal’ın annesinin ismi olan Zahide yerine kendi annesinin ismi olan Zehra’yı verir. Bu hataya önce üzölen Abdüsselam Bey sonra bu kıza bir kat daha bağlanır ve onu ismi dolayısıyla valide diye çağırmaya başlar. Bu hitap şekli Zehra’yı da etkiler ve Abdüsselam Bey’in ölümlünden sonraki tabloyu İrdal “Zehra’yı da kendine oğlum demeye alıştırmıştı. Kız iki gözü iki eşme oğlunu arıyordu”(s.89) cümleleriyle anlatır. İsim kaynaklı bu karmaşa İrdal’ın başına çok iş açar. Abdüsselam Bey’in ölümlünden sonra açılan miras davalarında İrdal, Abdüsselam Bey’i “kızımız senin annendir” diye kandırmakla itham edilir. İrdal’ı canından bezdiren bu gariplikler silsilesini Tanpınar bir isim yanlışlığı üzerinden kurgulamıştır.

Eserde ismi kişiliği ile bağlantılı olarak konulan bir diğer karakter de Yangeldi Asaf Bey’dir. Asaf Bey romanda gerçekten de adı gibi yan gelip ya-

tan bir tiptir. İrdal romanın muhtelif yerlerinde onu genellikle uyurken tasvir eder: “ünkü Yangeldi Asaf Bey’in daima uykusu vardı ve bu uyku dünyanın en güzel en masum uykusuydu. O gözlerini kapar kapamaz etrafımız tatlı bir mışıldı ile dolardı.” (s.139) “İlk önce Asaf Bey arkada sırada seçtiği yerinde uyumağa başladı” (s.144)

Romanda İrdal’ın kızını vermek istemediği karakter olan Topal İsmail’in topallığı bedeninde değil ahlakında kendini gösterir. Dolayısıyla ismin başında bulunan topal kelimesi, bilinen anlamının dışında ahlakî yönden bir aksamayı ima eder. Nitekim İrdal onu tasvir ederken: “... bütün menfi hasletler onda vardı... kendini beğenmişti... zalim ve ahmakça hilekâr ve yalancı idi... Onda muhakkak ki her kusur vardı.” (s.183) ifadelerini kullanır.

İspirizma Cemiyetindeki karakterlerden olan Matmazel Afroditisi ise aşk ve güzellik tanrıçası anlamına gelen ismine uygun bir karakter olarak verilir. Romanda İrdal onu “Afroditisi, sımsıkı bir ten... uzun kirpikleri arkasında telkinleri bir ufuk gibi derinleşen bakışlar...bir yığın cazibe ve dostluk, hulâsa belki de farkına varmadan hareket ve hücum hâlinde bütün kadınlıktı.” (s.156) sözleriyle anlatır.

Eserde isimleriyle dikkati çekenler sadece kahramanlar değildir. Mübarek ve Çeşminigâr da üzerinde durulması gereken önemli isimlerdendir. Mübarek diğer adıyla Menhus İrdal’ın evinde üst katın sofasında duran ayaklı bir duvar saatidir. İrdal’ın dedesi Takribî Ahmet Efendi başı sıkıştığı bir zamanda bir cami inşa etmeyi adanmış fakat bunu gerçekleştirmeden ölmüştür. Takribî Ahmet Efendi ölmeden evvel adağını bir vasiyet olarak oğluna bırakır. Bir zehir gibi oğluna intikal eden bu vasiyet İrdal’ın babasının başını belaya sokar. Maddi gücü bu işi bitirmeye yetmeyecek olan adam, caminin arsasını satın alır; fakat fazlasına gücü yetmeyince kalan parayı caminin ufak tefek öteberisi için kullanır. İşte Mübarek de bu öteberilerden yalnızca biridir. Cami bir türlü yapılamayınca evde kalan bu saat, aslında hiç de normal değildir. İrdal romanda onu: “ ünkü bu bağımsız saat ne ayar, ne ıslah ve tamir kabul ederdi. O başını almış giden, insanlardan tecer-

rüt hâlinde yaşayan hususî bir zamandı. Bazen durup dururken üst üste çalmağa başladılar. Sonra aylarca yalnız rakkasının gidiş gelişle kalırdı.” (s.27) sözleriyle anlatır. Bu garip haller yüzünden İrdal’ın annesi bu saatin bir evliya olduğunu ya da iyi saatte olsunlar tarafından çarpıldığını düşünür. Saatin Mübarek adını alması ise İrdal tarafından şöyle anlatılır: “Bilhassa İbrahim Bey’in vefat ettiği gece, belki de hemen hemen aynı sular da, haftalardır işlemeyen saatin birdenbire en derin sesiyle vurmağa başlamasından sonra bu korku hepimizin içine yerleşti. Annem o günden sonra ayaklı saatimizden hep Mübarek diye bahsetti.” (s.28) İrdal’ın babası ise kendisine bir türlü yerine getirilemeyen vasiyet meselesini hatırlattığı için saate Mübarek yerine Menhus adını koymuştur. Dolayısıyla isimlendirme çabası yazarın oluşturduğu karakterler için de önemli bir hususiyet olarak göze çarpar.

“Sevgilinin gözü” anlamında bir terkipten oluşan Çeşminigâr ismi, romanda Seyit Lütfullah’ın insana son derece alışkın ve sahibi gibi tuhaf olan kaplumbağasının ismidir. Bu kaplumbağa Aselban’ın hediyesi olduğu için ismi Çeşminigâr konmuştur. Tıpkı Mübarek gibi Çeşminigâr’a da bir hâdis dolayısıyla ikinci bir isim daha verilir. Seyit Lütfullah bir vaazında kendisini Mehdi ilan edince ihtiyaten Sinop’a gönderilir. Bu sebeple ortada kalan Çeşminigâr bir emniyet memuru tarafında sepet içinde İrdal’ın evine getirilir. Fakat Çeşminigâr her fırsatta evden kaçarak semtte dolaşmadık yer bırakmaz. Sonunda mahallelinin de ilgi odağı haline gelen Çeşminigâr’a Seyit Lütfullah’ın bir emaneti olduğu düşüncesi ve eski adının da yadırganması sebebiyle Emanet adı verilir.

Eserde üzerinde durulan bir diğer isimlendirme de Abdüselam Bey tarafından evdeki bir oda için yapılır. Abdüselam Bey’in evinde bir nevi depo mahiyetinde olan bu oda “bir yığın hayat artığı ile” doludur. İşin garip tarafı içinde hiç çocuk doğmamış ve büyümemiş olan bu odaya “çocukların odası” adının verilmesidir. İrdal bu durumu şöyle anlatır: “... ve garibi şu ki bu ad tutmuştu da. Belki de bu adın sihri yüzünden bu odaya garip bir hava sinmişti... Orası birikmiş ayrılıkların, üst üste yığılmış

ölümlerin, hatıra ve unutulmaların odasıydı. Yaşayanlar bile orada kendi çocukluklarının, ilk gençliklerinin ölümünü seyrediyorlardı... Hülâsa bu oda Abdüselam Bey’in kalbi gibi bir şeydi.” (s.85)

Tanpınar’ın, ismi hiciv unsuru olarak kullanımı romanda müstakil bir karakter olarak yer almayan şahsiyetlerde de görülür. İrdal çocukluğundan beri gittiği fakat maişet darlığına bir türlü deva bulamayan evliyalara anlatırken Bukağlı Dede, Elekçi Baba, Üryan Dede, Gömleksiz Dede, Yılanlı Dede, Karpuz Hoca, Yekçeşm Ali Efendi, Deli Hafız ve Şeyh Viranî (s.210-211) isimlerini sayar.

Bunların dışında isim verme hususunda dikkati çeken bir bölüm de İrdal’ın Doktor Ramiz vasiyetiyle tanıştığı kıraathane ile ilgilidir. İstanbul Şehzadebaşı’ndaki bu kıraathaneye yönelik betimlemeler Salah Birselle göre İstanbul’daki Darüttalim Kıraathanesi’ne aittir. Gençliğinden itibaren bu mekana tutkun olan Tanpınar, roman kişilerini de çoğunlukla buradan almıştır. (Öztürk, 2006: 167) Romanda bu kıraathanede başta kahve ve sahibi olmak üzere bütün gedikli müşterilerin kendilerine takılan hususi isimleri vardır. Bunların dışında kahve ahalisi çeşitli dünya görüşlerine göre Nizam-ı âlemciler, Esafil-i Şark ve Şiş Taifesi gibi isimleri olan sınıflara da ayrılmıştır. İrdal da bu sınıflamadan nasibini almış hatta bir de Doktor Ramiz’e göre hastalığı olan baba psikozu nedeniyle “Öksüz” ismiyle anılır olmuştur.

Romanda şahıslara verilen isimler kadar verilmeyen isimler de dikkate değerdir. Tanpınar İrdal’ın dedesinin ismini önce Tevkii sonra Takribî Ahmet Efendi kelimeleriyle aradaki sıfat teferruatına kadar vermiş olmasına rağmen İrdal’ın babası ve üvey anasının ismini hiçbir şekilde anmaz. İrdal’ın kayıtsız kaldığı, hayatında çok da mühim görmediği bu karakterlere isim verilmemesi bu kayıtsızlık durumunun perçinlenmesi olarak da okunabilir.

Sonuç

Ahmet Hamdi Tanpınar, kökleri mazide olan bir atiden yanadır. Çalışmaya konu olan romanda yazar, sosyal ve ferdî konular üzerine yaptığı isabetli saptamalar, bazı kesimlerce yorucu olarak nitelendirilmiştir.

nebilecek bol tasvirli cümle kuruluşları, başkahramanın şahsında bütün esere sindirilen ve zaman zaman sertleşen hiciv öğeleriyle, iki kültür arasında bocalayan ve el yordamıyla ilerlemeye çalışan bir toplumu, roman türünün tüm imkânlarını kullanarak başarıyla işlemiştir. Esere ustaca serpiştirilen hiciv unsurları karakterler, kurumlar ve bazı kavramların isimlendirilmesinde de kendini göstermiştir. Bu bağlamda okuyucunun dikkati, bazen isimlerle karakterler arasındaki zıtlıkla; bazen de bu iki unsur arasındaki uyumla istenen yöne çekilmiştir. Romanda birtakım isimlendirmeler de yaşantılar sonucu gerçekleşmiş ve böylece hayatla isim arasındaki bağlantıya vurgu yapılmıştır.

Seyit Lütfullah'ın iddia ettiği gibi isim insana tesir eder mi yahut hayatla isim arasında gerçekten bir bağlantı var mıdır bilemiyoruz; fakat Tanpınar'ın Hayri İrdal'ın ağzından söylediği şu sözlerin, eserde isimlerin kullanımı ile ilgili olarak yapılan bu çıkarımların sırtını sıvazladığına eminiz: "Ah bu küçük teferruat... İki üç çizgi, birkaç konuşma parçası, işte size bütün bir hayat..." (s.264)

Kaynakça

ACEHAN, Abdullah (2011), "Ahmet Hamdi Tanpınar, Enis Behiç Koryürek ve Peyami Safa'da İspirtizma", Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks, Vol. 3, No. 3, s.221-244.

AKSOY, Erol (2005), Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Eserlerinde Halk Bilimi Unsurları, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri.

ERTOP, Konur (Temmuz 1976), "Tanpınar, Edebiyat Tarihi Araştırmaları Dâhil Tüm Yapıtlarını Şiir Gibi Titiz Bir İşçilikle Oluşturdu", Milliyet Sanat Dergisi, Sayı: 191, s. 12-13.

KARADİKME, Arzu (2006), İroni Kavramı ve Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Eserlerinde İroni, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sivas,

MORAN, Berna (2003), Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış I, 15.Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul,

ÖCAL, Oğuz (Ekim 2010), "İroni Kav-

ramı ve Saatleri Ayarlama Enstitüsü", Yeni Türk Edebiyatı, Sayı: 2, s.7-37

ÖZTÜRK, Serdar (2006), "Tanpınar'ın Oyun Dünyaları: Sinema-Enstitü-Kıraathane", Toplum ve Bilim, Sayı:106, s. 155-173.

ŞAHİN, Seval (Ağustos 2006), "Bir Oyun Kurumu: Saatleri Ayarlama Enstitüsü", Toplumbilim, Sayı: 20, s.199-227

TANPINAR, Ahmet Hamdi (1969), Edebiyat Üzerine Makaleler, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

..... (2005), Saatleri Ayarlama Enstitüsü, Dergâh Yayınları, İstanbul

EYVALLAH ETMEM

Ağaya, paşaya, şaha, sultana
Eyvallah edersem adam değilim.
Hemi yandaşına hemi de sana,
Eyvallah edersem adam değilim.
Haksız padişaha demem 'Çok yaşa',
Ben kullara kulluk edemem hâşâ!
Ben Pir Sultan olsam, sen Hızır Paşa,
Eyvallah edersem adam değilim.
Andım ile başlarım ben sözüme,
Çağdaşlık ilkemi koydum özüme,
Bu yolda vız gelir ölüm gözüme,
Eyvallah edersem adam değilim.
Soyunu sevmeyen yurt düşmanına,
Alevi, Sünni, Laz, Kürt düşmanına,
Vatan, millet, bayrak, Türk düşmanına,
Eyvallah edersem adam değilim.
Sözümden dönemem beni vursalar,
'Liderim Atatürk' derim sorsalar,
Bin bir bağnaz dört yanımı sarsalar,
Eyvallah edersem adam değilim.
Halkım için dilim dilim dilinsem,
Kurşun yiyip kalbur gibi delinsem,
İsa gibi çarmıhlara gerilsem,
Eyvallah edersem adam değilim.
Tek lider Atatürk başka lider yok,
Sahte liderlere benim karnım tok,
Düşmanım dostumdan olsa daha çok,
Eyvallah edersem adam değilim.
Duran Baba vatan ağzımda tattır,
Hakk'tan gayrısına tapmak bidattır,
Söz vatan, gerisi teferruatır,
Bırakıp gidersem adam değilim,
Sözümden dönersem adam değilim.

Duran TAMER